

04/166

PITMAN, Randy: Making room for DVD: the tipping point = Am.Lib. 34.vol. 2002. 10.no. 40-42.p.

A DVD előretörése: a VHS formátum a gramofonlemez sorsára jut a könyvtárakban?

Hatékonyág; Videokazetta; Videolemez

Tény, hogy az USA-ban 2003 júniusában először egy adott héten több DVD-t kölcsönöztek, mint VHS-kazettát. Tény, hogy 2002-ben már volt film, amely csak DVD-n jelent meg, VHS-en nem. Tény, hogy a teljes Ó- és Újszövetség, hallható (55 óra) és olvasható formában egyetlen DVD-n megjelent. Kérdés, hogy meg vannak-e számlálva a videokazetta napjai?

Az ipar még jó tíz évet jósol, de emlékezzünk az LP hanglemeze: az 1982-ben megjelent CD 1988-ban kelt el először az LP-nél nagyobb mennyiségben, és az LP két év alatt gyakorlatilag eltűnt. A filmforgalmazók szeretik a DVD-t, a filmet különböző feldolgozásokban, különböző plusz-adalékokkal többször is el tudják adni. A könyvtárak számára pedig

a Biblia nyilván jobban megéri egy DVD-n, mint 48 hangkazettán vagy 58 CD-n, lényegesen drágábban. Ugyanakkor a DVD-k (ha nem mozifilmekről van szó) lényegesen hatékonyabb és könnyebben kezelhető tananyagok, illetve tansegédletek lehetnek. Kétségtelen, hogy a DVD népszerűsége növekszik, ám el nem hanyagolható tulajdonsága az érzékenység és sérülékenység: videotékák a megmondható, hogy gyakrabban kell egy-egy DVD-címet újra megvásárolni, mert tönkrement, mint az a VHS-kazettákkal előfordult. Nem valószínű, hogy a filmstúdiók felhatalmaznák a könyvtárakat, hogy kölcsönözhető másolatokat készítsenek maguknak (holott az előállítás ideje lényegesen rövidebb lenne, mint a megrendelés, leszállítás, feldolgozás ideje), és igencsak távolinak tűnik a letölthető filmek kora. A jóslatok mindig bizonytalanok, ma még ki-ki eldöntheti, hogy DVD-t, vagy VHS-t vásárol, kölcsönöz.

(Mohor Jenő)

Lásd még 110, 120, 128-129, 155, 157, 159, 161

KÖNYVTÁRGÉPESÍTÉS, KÖNYVTÁRÉPÜLET

Könyvtárépítés, -berendezés

04/167

BAER, Titta: Vuoden kirjastoja 2003 = Kirjastolehti. 96.vsk. 2003. 7.no. 10-15.p.

Új közkönyvtári épületek Finnországban

Könyvtárépület -közművelődési

Hét, 2003 második félévében elkészült könyvtár fényképekkel illusztrált bemutatása:

– Rauma (31 ezer lakos) – városi könyvtár, hasznos alapterülete: 3621 m²;

- Vantaa – Korso városrész könyvtára egy több-funkciós épületben (gimnázium, zeneiskola, felnőttoktatás, képzőművészeti iskola, közös információs pont stb.), a könyvtár hasznos alapterülete: 818 m²;
- Espoo – Leppävaara városrész könyvtára a „Sello” bevásárlóközpontban, bruttó alapterülete: 5846 m² (ebben benne foglaltatnak többek között a közös szolgáltatások, valamint a vásárlói tanácsadás terei is);
- Kuorevesi (3300 lakos) – a 2001-ben Jämsä városhoz csatolt község városrészi könyvtára, bruttó alapterület 450 m² (benne közös használatú kiállítóterem a szomszédos iskolával);
- Padasjoki (4500 lakos) – egy többfunkciós épület korábbi éttermi részének átalakításával létrejött községi könyvtár, alapterülete: 592 m² (raktár: 50 m²);
- Aura (3500 lakos) – iskolával egybeépített községi könyvtár, alapterülete: 458 m² (ezen felül közös auditorium az iskolával);
- Rymättylä (200 lakos) – iskolával közös épületben lévő községi könyvtár, alapterülete: 270 m² + iskolai könyvtár: 80 m².

(Sz. Nagy Lajos)

Lásd még 117

Számítógépes könyvtári rendszerek

04/168

SEEMAN, Corey: Migrating successfully = Libr.J.Suppl. Fall 2003. 16-18.p.

Áttérés új könyvtári rendszerekre: nyolc tanács a sikerhez

Integrált gépi rendszer; Szoftverválasztás

Míg szinte minden könyvtár számítógépesítve van, valószínű, hogy az elkövetkező néhány évben legtöbbjüknek szüksége lesz arra, hogy új integrált könyvtári rendszerre váltson. A váltás megkönnyítésére szolgál az alábbi nyolc jó tanács.

1. Tarts egészséges ütemtervet: reálisan becsüld fel a szükséges időt, hagyj elegendő időt a régi és az új rendszer párhuzamos futására, ne próbálj tökéletes lenni az első napon (a helyi szükségletekhez alkalmazás időigényes!).
2. Irányítsd az eseményeket: legyen meg az az egy ember, aki az egész folyamatot vezényli, és szabadítsd fel egyéb munkái alól a szükséges mértékben. Koordinációra van szükség az intézmény számítástechnikai részlegével, együtt kell dolgozni a rendszer szállítójával, és be kell vonni az olyan harmadik szereplőket, akik szolgáltatásait fontos, hogy a rendszer fogadni, kezelni tudja. Tartsd meg kapcsolatot a régi rendszer szállítójával (az utolsó pillanatig szükség lehet rá!).
3. Kommunikálj: közöld munkatársaiddal, hogy mikor mi vár rájuk (hiszen mindennapi életükben komoly változások következnek), és a kollégák is közöljék a betanítókkal és a szállító képviselőivel tapasztalataikat és kérdéseiket! Az intézmény vezetésének tudnia kell a projekt haladásáról és pillanatnyi állásáról. Közöld a közönséggel, hogy milyen változások, milyen jobb, kényelmesebb megoldások várhatók a cserétől, hiszen az egészet az ő érdekükben csinálod!
4. A munkatársak betanítása stratégiai fontosságú: nevezd ki betanítót, vagy fizetett tanfolyamot is rendelj a rendszer szállítójától!
5. Ne engedd szétesni a dolgokat: mindig a soron következő lépésre összpontosíts! Minden felmerülő kérdést meg kell beszélni, de nem feltétle-

nül akkor, amikor valakinek éppen eszébe jutott.

6. Költözködj: költöztess át adataidat és munkafolyamataidat az új rendszerbe, s erre hagyd elegendő időt! Minél kevesebbet dolgozzanak a könyvtárosok a tesztadatbázissal, s minél előbb kezdjék meg a könyvtár saját adatainak az új rendszerben való kezelését. A munkafolyamatok átköltöztetésénél viszont ügyelni kell arra, hogy ha az új rendszerben csak leutánozzák a régit, nem fogják kihasználni az új rendszer kínálta lehetőségeket.
7. Mérd fel, értékeld az eredményeket: keresd meg az olvasói visszajelzéseket, akár az olvasószolgálati munkatársak révén, akár on-line visszajelzési lehetőségek megteremtésével (ezek alapján készülhet el a „gyakran feltett kérdések” weblap és az on-line könyvtárhasználati útmutató). Figyelj a személyzet véleményére, tapasztalataira is!
8. Légy rugalmas: tudj alkalmazkodni a váratlan körülményekhez is, hiszen akár egy vírus, akár egy áramszünet bármikor felboríthatja terveidet, tehát a sikeres váltaáshoz egy cseppnyi szerencsére is szükség van!

(Mohor Jenő)

Számítógép-szoftver

Lásd 133, 137, 140

Elektronikus könyvtár

04/169

NICHOLSON, Scott: Bibliomining for automated collection development in a digital library setting : Using data mining to discover web-based scholarly research works = J.Am.Soc.Inf.Sci.Technol. 54.vol. 2003. 12.no. 1081-1090.p.

Webes tudományos művek gyűjteményének kialakítása számítógépes adatbányászattal

Elektronikus könyvtár; Előszerményezés; Modellálás; Szakirodalom; Számítógép-hálózat

Az ismertett kutatás során intelligens rendszert fejlesztettek ki digitális könyvtárak automatizált állománygyarapításának megoldására. Az egyetemi könyvtárak állománygyarapítási szakirodalmának elemzése nyomán egy Delphi tanulmány segítségével 41 kritériumot állítottak fel, amelyek alapján meg lehet különböztetni a tudományos kutatás szakirodalmát a nem-tudományos irodalomtól, majd egy Perl (pattern-matching computer language) programot írtak, amellyel nagyszámú mintát elemeztek a tudományosnak minősíthető szakirodalom kiválasztására. Ezután a „bibliomining” vagy „data mining” technika alkalmazásával osztályozási modelleket hoztak létre, amelyek hatékonyságát tesztadatokon ellenőrizték. Az eredményül kapott modellek felhasználhatók arra, hogy a világhálón hozzáférhető tudományos szakirodalomból automatikusan digitális könyvtárat lehessen előállítani. Ez a technika megfelelő kiegészítésekkel alkalmas arra, hogy minden típusú strukturált elektronikus információra alkalmazható legyen.

(Autoref. alapján)

Lásd még 128